

han till påven Damasus: »Gör mig till påve, så skall jag genast bli kristen!« Ironin är dubbelsidig.

HA har under lång tid varit det viktigaste dokumentet på romarnas dekadens. Sedan det numer blivit klart att dekadensen i HA i stor utsträckning är en glad uppfinning av författaren, måste man fråga sig om det ej snarare är frågan om ett över det asocialas gräns stegrat behov av befrielse från de gamla månghundraåriga klicheerna. HA är därför numera värdefullare som källa än den någonsin har varit: den speglar mötet mellan en urholkad kulturattityd och en nyskapad, oacceptabel. Gudskelov för denne verkligt dålige historiker!

BENGT MALCUS

HANS ROLAND BALDUS: *Uranius Antoninus. Münzprägung und Geschichte. Antiquitas Reihe 3, Band 11.* Bonn, Rudolf Habelt Verlag, 1971. 324 s. xiii pl. DM 260.-.

Lucius Julius Aurelius Sulpicius Uranius Severus Antoninus hörer trots sin imponerande navnelängde ikke til de mest kendte blandt de romerske kejsere fra 3. årh. e. Kr. I årene 253–254 optræder han som indehaver af kejserværdigheden, men det område som anerkendte ham har formentlig været indskrænket til en beskedent del af provinsen Syrien omkring hans hjemby Emesa (Homs), hvor han under navnet Sampsigeramos (?) formentlig har fungeret som ypperstepræst for den lokale solgud Elagabal. Han har altså samme baggrund som den berygtede kejser Elagabal (218–222 e. Kr.), med hvem han muligvis har været i familie.

Denne interessante, men ikke særligt betydningsfulde person, er kendt fra et par spredte notitser i den antikke litteratur samt fra sine mønter, hvoraf ialt 94 i guld, sølv og bronze er katalogiseret i Baldus' værk. Det virker umiddelbart overraskende, at et så spinkelt kildemateriale har kunnet danne grundlag for en bog på over 300 sider, og det har da også kun kunnet lade sig gøre ved en kunstig oppustningsproces, specielt af den numismatiske del, som fylder godt 200 sider eller over to sider pr. mønt! Det er betegnende, at man udover det egentlige møntkatalog har separate og meget udførlige fortegnelser over forside- og bagsidestempler fra de forskellige møntserier, ligesom disse omhyggeligt behandles hver for sig, hvad der nødvendiggør talrige gentagelser og krydshenvisninger. En overdreven flothed gør sig også gældende med illustrationsmaterialet. For det første kunne møntbillederne uden vanskelighed være trængt sammen på 8–9 tavler i stedet for 13. Dernæst er det ganske unødvendigt at afbilde 90 ud af 94 mønter, når der i mange tilfælde er tale om stempelens eksemplarer, altså stykker hvor såvel for- som bagside er fuldstændigt identiske. På tavle IV er således afbildet 5 stempelens storbronzer (tavlen rummer 8 mønter) og på tavle VI–VII 11 stempelens guldmønter. Af 43 illustrationer af guldmønter kan 22 undværes.

Den litterære og historiske del (s. 229–276) rummer en ganske interessant drøftelse af forholdene i Syrien omkring sassanidekongen Shapur I's invasion, som dateres til 253 og sættes i direkte forbindelse med Uranius' udråbelse til kejser. Også denne diskussion kunne imidlertid strammes betydeligt, og man føler sig ikke overbevist om bærekraften af forfatterens konklusioner i det omfang

de hviler på en håndfast fortolkning af mønttyperne. Det er altid en farlig sag at udlede konkrete historiske begebenheder af numismatiske fremstillinger.

Et udførligt noteapparat og et generalregister på 26 sider afslutter dette monstrum af grundighed og »videnskabelighed«, hvis prohibitive pris yderligere forøger ens ærgrelse over misforholdet mellem indhold og omfang.

OTTO MØRKHOLM

VIBEKE CHRISTENSEN og JOHN KOUSGAARD-SØRENSEN: Stednavneforskning I. Afgrænsning, terminologi, metode, datering. Universitetsforlaget i København. I kommission hos Gyldendal. København 1972. 232 s. 78,20 kr.

Stednavne i tekster. Udgivet af Institut for Navneforskning. Københavns Universitets Fond til Tilvejebringelse af Læremidler. I kommission hos Gyldendal. København 1971. 372 s. 57,50 kr.

BENT SØNDERGAARD: Indledende studier over den nordiske stednavnetype lev (löv). Navnestudier udgivet af Institut for Navneforskning nr. 10. I kommission hos Akademisk Forlag. København 1972. 223 s.

GILLIAN FELLOWS JENSEN: Scandinavian Personal Names in Lincolnshire and Yorkshire. Navnestudier udgivet af Institut for Navneforskning nr. 7. I kommission hos Akademisk Forlag. København 1968. cviii, 374 s.

GILLIAN FELLOWS JENSEN: Scandinavian Settlement Names in Yorkshire. Navnestudier udgivet af Institut for Navneforskning nr. 11. I kommission hos Akademisk Forlag. København 1972. xx, 276 s.

I et foredrag om »Place-names and economic growth« holdt på Institut for Navneforskning i januar 1972 fremførte den engelske historiker, professor Peter Sawyer, Leeds, den påstand at stednavne ikke kunne oplyse om bebyggelsesudvikling, kun om ændrede ejendoms- eller administrationsforhold. Argumentationen byggede på navnenes overlevering og på studier af enkelte godsområder. *Domesday Book*, Vilhelm Erobrerens registrant fra 1085, har altid været grundlaget for økonomiske og sociale studier i ældre middelalder, fordi den dækker så stort et område, men da den primært tjente fiskale hensyn, var de gårde der betalte skat gennem andre ikke altid medtaget. Når der i skattelister og skøder fra 12. årh. ofte dukker nye navne op, kunne man altså ikke deraf slutte en stærk udvidelse af bebyggelsen omkring 1100, for disse lokaliteter kunne blot have ligget uden for *Domesday Book's* interessesfære. Mange bebyggelser kunne påvises at være opstået inden for rammen af et ældre godsområde. Først når der opstod behov for at skelne mellem lokaliteterne, for eksempel i forbindelse med overdragelse til kirken eller nye skatteberegninger, blev navnene dannet. Selv påviseligt nye navne var derfor ikke uden videre bevis for ny bebyggelse. Endelig tydede sammenligninger mellem diplomer og gavebreve fra 8.-9. årh. og *Domesday Book* på at ressourcerne var fuldt udnyttede allerede i den ældre periode, og at der faktisk ikke skete nogen økonomisk vækst i den angelsaksiske epokes sidste århundreder. Allerede Beda skrev i et brev af 734 at der snart ikke mere fandtes ejendomme at uddele som løn til krigere, hvilket Sawyer tolkede